

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Návrh programu na podporu aplikovaného výzkumu a inovací THÉTA 2 (dále také „program“) předkládá vládě České republiky ke schválení Technologická agentura České republiky (dále také „TA ČR“). Návrh programu je podrobně popsán v části III. TA ČR jej předkládá podle § 5 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů.

Program THÉTA 2 vznikl v rámci pracovní skupiny, kterou (mimo zástupců TA ČR) tvoří zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu, dalších resortů¹ a nezávislých expertů² z oblasti energetiky. Členové skupiny byli součástí již pracovní skupiny předcházejícího programu THÉTA a na přípravě navazujícího programu se podílela od jeho počátku – při nastavování parametrů programu i tvorbě s ním spojených materiálů.

Jde o program orientovaný na podporu aplikovaného výzkumu a inovací v energetice a bezprostředně navazuje na program THÉTA. Jeho zaměření je poměrně široké a postihuje oblasti nakládání se všemi relevantními druhy energie v příslušných sektorech včetně sektorových propojení (tzv. sector coupling) a mezioborových aspektů. Zahrnuje propojení jak na technické úrovni (např. interakce a propojení energetiky s jinými obory typu nakládání s odpady či vodou v krajině), tak na úrovni společenské (např. změny chování spotřebitelů). Zohledňuje všechny potřebné dimenze energetiky, od úrovně celostátních energetických systémů až po lokální řešení.

Program je realizován v souladu s klíčovými národními strategickými dokumenty v oblasti VaVal, aktuálně platnými v době vyhlášení jednotlivých veřejných soutěží, a přispívá k jejich naplnění – např. Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR 2021+, Inovační strategie ČR 2019–2030, Národní RIS3 strategie, Strategie rámce hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje. Koncepce programu dále napomáhá k naplňování cílů a dílčích implementačních strategií České republiky v oblasti energetiky. Stejně jako předcházející program (THÉTA) navazuje THÉTA 2 na **Státní energetickou koncepci ČR** (SEK ČR), která stanovuje priority a strategické záměry státu v sektoru energetiky a opatření, jak těchto cílů dosáhnout. Na rok 2023 je plánována její aktualizace a program umožní implementovat i tuto aktualizovanou verzi v souladu se závěry z jednání s autory koncepce z Ministerstva průmyslu a obchodu. Dále bude napomáhat k optimálnímu plnění mezinárodních dohod a strategií, jichž je ČR součástí. Příkladem jde o tzv. Pařížskou dohodu³ či nadstavbovou vizi (schválenou v roce 2019) dosažení bezemisní ekonomiky do roku 2050 (tzv. **Zelená dohoda pro Evropu**). Program THÉTA 2 navazuje na aktivity

¹ Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Energetický regulační úřad a Ministerstvo životního prostředí.

² Např. z Technologické platformy „Udržitelná energetika ČR“.

³ Jakožto součást Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu.

a priority **Evropského strategického plánu pro energetické technologie (SET Plan)**, a to především z pohledu priorit a relevantnosti technologií pro ČR.

Cílem programu THÉTA 2 je prostřednictvím výstupů, výsledků a dopadů z podpořených projektů přispět k **transformaci a modernizaci energetického sektoru**, a to jak přípravou inovativních technologií, technických řešení a přístupů uplatnitelných v energetice, tak i tvorbou analýz pro rozhodování v energetice a zkvalitnění regulatorního rámce.

Program bude vytvářet podmínky pro transformaci energetického sektoru formou výzkumu zejména v oblastech:

- klíčových bezemisních technologií, zvláště z pohledu identifikování bariér pro jejich rozvoj a jejich odstranění skrze nástroje dostupné ze strany veřejné správy;
- spolehlivosti a technologického rozvoje bezemisních zdrojů, včetně jaderných zdrojů spolu se souvisejícím výzkumem k naplňování potřeb dozoru nad bezpečným a efektivním fungováním těchto zdrojů;
- modelování fungování energetických systémů a jejich rozvoje vzhledem k různým možným scénářům.

Pro účely dosažení cíle je program členěn na tři podprogramy, které se podle zaměření a rozsahu vzájemně podporují a doplňují:

- Podprogram 1: **Výzkum ve veřejném zájmu**
- Podprogram 2: **Energetické technologie pro konkurenceschopnost**
- Podprogram 3: **Technologie k zajištění dlouhodobé udržitelnosti energetiky**

Uvedené podprogramy navazují na podprogramy předcházejícího programu THÉTA a mají za cíl pokračovat v podpoře typově podobných projektů. Důležité je také posunutí výsledků výzkumu a inovací v tomto oboru blíže k naplňování závazků, které ČR v tomto ohledu má (např. v oblastech dekarbonizace, efektivních „čistých“ zdrojů energie, energetické účinnosti apod.). Současně se předpokládá posílení a rozšíření již navázaných vztahů a spoluprací mezi řešiteli.

Doba financování programu je stanovena na období od roku 2024 do roku 2031, tj. 8 let. První veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích (dále také „veřejná soutěž“) na výběr projektů předpokládá poskytovatel vyhlásit v roce 2023 se zahájením poskytování podpory od roku 2024. Dobu trvání projektů určí parametry konkrétní veřejné soutěže a jejich ukončení nesmí překročit dobu trvání programu.

Celkové výdaje na program vychází z analýzy absorpční kapacity (součástí dokumentu „Analýza řešené problematiky programu THÉTA 2“), která zohledňuje vyhodnocení dosavadních veřejných soutěží a nové trendy v oblasti energetiky. Roční rozpočty jsou rozvrženy v souladu s postupným vyhlášováním veřejných soutěží.

Celkové výdaje ze státního rozpočtu se plánují ve výši 7 410 mil. Kč. Výše výdajů z ostatních zdrojů je 3 211,7 mil. Kč. Předpokládaná maximální intenzita podpory na projekt je 90 %, průměrná intenzita podpory celkově za program je 70 %.

Stanovený finanční rámec je úzce spjat s popisem jeho potřebnosti a pokrývá ambice naplňování cílů ČR z již zmíněných dokumentů:

- udržet tempo s očekávanou transformací sektoru energetiky EU;
- naplnění nejnovějších závazků ČR (Pařížská dohoda, 2017 – udržení nárůstu světové teploty ovzduší výrazně pod dvěma stupni celsia; naplnění legislativního balíčku Fit for 55, EK 2021 – snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů o 55 % v porovnání s rokem 1990; cíl EU do roku 2050 – dosažení klimatické neutrality);
- zmíněné dosažení klimatické neutrality vyžaduje transformaci značných rozměrů a rozsáhlý vývoj a výzkum umožňující rozvoj bezemisních technologií a podpůrných technologií;
- nutnost významné akcelerační v oblasti výzkumu a vývoje nízkouhlíkových technologií a postupů dle závěrů zprávy IEA „Special Report on Clean Energy Innovation“;⁴
- podpořit dostatečný rozvoj jednotlivých klíčových technologií pro dosažení dekarbonizačních cílů („Tracking clean energy progress“);⁵
- budování konkurenceschopnosti podniků v oblasti energetiky.

Evaluační rámec programu předpokládá provedení několika druhů hodnocení v různých obdobích realizace, která se zaměří na samotný program, jeho veřejné soutěže a podpořené projekty. K tomu byly/budou využity následující typy hodnocení, které jsou blíže definovány v Analýze řešené problematiky (v závorce termín uskutečnění):

- **ex-ante hodnocení programu (06/08 2022)**⁶ – vzniklá doporučení byla v návrhu programu zohledněna, též byla detailněji rozpracována intervenční logika programu a doplněn evaluační rámec;
- **průběžné hodnocení programu (2026);**
- **závěrečné hodnocení programu (2032);**
- **hodnocení dopadů programu (2036).**

V souladu s dokumentem Postup Rady při hodnocení návrhů programů účelové podpory a skupin grantových projektů schváleném na 351. zasedání dne 29. listopadu 2019 předložila TA ČR návrh programu THÉTA 2 také dvěma posuzovatelům k provedení expertního

⁴ Tisková zpráva k zveřejnění studie Special Report on Clean Energy Innovation ([odkaz](#)).

⁵ Tato publikace je dostupná v online podobě ([odkaz](#)).

⁶ Hodnocení vycházelo ze Základních principů přípravy a hodnocení programů a skupin grantových projektů výzkumu, vývoje a inovací schváleného usnesením vlády ČR ze dne 13. května 2015 č. 351.

posouzení dle kontrolního listu. Kontrolní list byl postoupen k vyplnění zhotoviteli ex-ante hodnocení (Technologické centrum Akademie věd České republiky) a dalšímu externímu expertovi (doc. Ing. Jiří Krechl, CSc.). Na základě posouzení a vyplnění kontrolního listu získal program THÉTA 2 v obou případech přes 90 % bodů (hranice pro doporučení programu k realizaci je 79 %).

Předkládaná verze návrhu programu obsahuje úpravu, ke které došlo během interního procesu schvalování programu, a to vyjmutí čtvrtého podprogramu zaměřeného na mezinárodní spolupráci a přesun jeho agendy do programu SIGMA. Ex-ante analýza a kontrolní listy ještě odpovídají verzi, ve které čtvrtý podprogram figuroval. S povahou doporučení z ex-ante evaluace a hodnocení v kontrolním listu to není třeba chápat jako závažnou změnu, ale spíše vzít na zřetel v případě drobných nesrovnalostí ve zmíněných hodnoticích dokumentech.

Program nemá negativní dopad na podnikatelské prostředí, sociální oblast, životní prostředí ani na rovné postavení mužů a žen. Jeho financování bude zajištěno dle možností státního rozpočtu.